

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง*
PUBLIC PARTICIPATION IN COMMUNITY DEVELOPMENT WITHIN
THE ADMINISTRATIVE AREA OF BO THONG SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

วรัญญา รัตติกาลธारा¹, อนันต์ ธรรมชาลัย² และ เสนีย์ พวงยาณี³

Waranya Rattikanthara¹, Anan Thamchalai² and Saneey Phuangyane³

¹⁻³มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹⁻³North Bangkok University, Thailand

Corresponding author E-mail: waranya.ratt@northbkk.ac.th

วันที่รับบทความ : 22 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2569; วันตอบรับบทความ : 2 กรกฎาคม 2569

Received 22 June 2026; Revised 30 June 2026; Accepted 5 July 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง และ 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และ ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำนวน 379 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน

* วรัญญา รัตติกาลธारा, อนันต์ ธรรมชาลัย และ เสนีย์ พวงยาณี. (2569). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(5), 780-792.

Waranya Rattikanthara, Anan Thamchalai and Saneey Phuangyane. (2026). Public Participation In
Community Development Within The Administrative Area Of Bo Thong Subdistrict Administrative
Organization. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(5), 780-792.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA: F-test) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

(2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ผลการสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนา, ชุมชน

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the level of people's participation in community development in the area of Bo Thong Subdistrict Administrative Organization; and 2. to compare the level of people's participation in community development in the area of Bo Thong Subdistrict Administrative Organization, classified by personal factors including gender, age, education level, marital status, occupation, monthly income, and length of residence in the community. The samples used in this study consisted of 379 people aged 18 years and over in the area of Bo Thong Subdistrict Administrative Organization. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA (F-test), and LSD for pairwise comparisons.

The study revealed that:

(1) The overall level of people's participation in community development in the area of Bo Thong Subdistrict Administrative Organization was at a high level, with a mean score of 3.57.

(2) The hypothesis testing showed that people with differences in age, education level, marital status, occupation, and monthly income had significantly different levels of participation in community development at the .05 level of statistical significance.

Keywords: people participation, development, community

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญฉบับที่ 20) ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะระดับท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล การพัฒนาประเทศตามแนวทางประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมุ่งเน้นการบริหารจัดการตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นหัวใจสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่การรับทราบข้อมูลจนถึงการประเมินผล ซึ่งทำให้แผนงานโครงการตรงตามความต้องการของชุมชน เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะ การพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมช่วยให้การบริหารจัดการท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยปัจจุบันการพัฒนาท้องถิ่นขยายไปสู่แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนมีบทบาททั้งในฐานะผู้รับประโยชน์และผู้ร่วมสร้างการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาหลายประการ เช่น การมีส่วนร่วมที่จำกัดเฉพาะกลุ่มผู้นำ การขาดข้อมูลข่าวสาร ความไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ การขาดเวทีสาธารณะ และข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีบริบทเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเป็นหลัก ประกอบอาชีพทำไร่พืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ปาล์ม มันสำปะหลัง อ้อย และการทำสวนผลไม้ สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่าง

ประชาชนกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ชุมชนมีโครงสร้างสังคมแบบครอบครัวขยาย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความร่วมมือสูง อย่างไรก็ตาม พื้นที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากการขยายตัวของเขตอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี การเพิ่มขึ้นของประชากรแฝง และการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้จำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาที่เหมาะสม

ตำบลบ่อทองยังได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งแม้สร้างโอกาสการจ้างงาน แต่กลับนำมาซึ่งปัญหาสังแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ กลิ่นรบกวน และมลพิษทางน้ำจากการระบายน้ำทิ้ง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน เกิดความกังวลเกี่ยวกับโรคระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง และการปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหาร รวมถึงปัญหาน้ำเสียที่ไหลเข้าสู่คลองสาธารณะและพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะในฤดูแล้ง สถานการณ์นี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงงานอุตสาหกรรม และส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรโดยตรง ทั้งผลผลิตลดลง คุณภาพดินเสื่อม และเพิ่มต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงต่ออาชีพดั้งเดิม ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ตำบลบ่อทองเกิดขึ้นได้อย่างสมดุลและไม่ส่งผลเสียต่อทรัพยากรและสุขภาพของคนในชุมชนระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ และ ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 7,207 คน (ที่มา : บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอบ่อทองข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามาเน่ (Yamane. 1973) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และค่า ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ ที่ 0.05 ผลการคำนวณ ได้ประชากรเท่ากับ 378.97 ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน โดยการใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ขึ้นมาโดยทำการศึกษาจากวัตถุประสงค์ การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถามในแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close Ended Questions) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ลักษณะของข้อคำถามที่สร้างขึ้นเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert. 1961) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความคิดเห็น ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง นำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน และขอเก็บแบบสอบถามคืนทันที

3.2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics Analysis) ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean – $\bar{X}$)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ได้แก่
 - 2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test (Independent Sample t-test)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ยการเปรียบเทียบด้วยสถิติ F-test หรือ One-way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.6 โดยส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.10 สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่โสด คิดเป็นร้อยละ 64.90 โดยมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.60 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 41.20 ส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.60

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.8850, S.D. = 0.635) การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ ($\bar{X}$ = 3.5609, S.D. = 0.871) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.5172, S.D. = 0.899) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.4844, S.D. = 0.898)

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างให้ระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 1.054) รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วม

เสนอโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่ ($\bar{X}$ = 3.54, S.D. = 1.019) ท่านมีส่วนร่วมพิจารณาในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = 1.008) ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 1.069) และท่านมีส่วนร่วมอภิปรายประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชน($\bar{X}$ = 3.39, S.D. = 1.069)

2.2 ด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.56) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านหรือบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 1.080) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.914) ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือได้รับการคัดเลือกให้เป็น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 1.085) ท่านมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ/ทบทวน/เพิ่มเติม/แก้ไข/เปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.47, S.D. = 1.016) และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.42, S.D. = 1.096)

2.3 ด้านการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.88) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านได้รับบริการสาธารณะ เช่น ถนน ไฟฟ้าส่องสว่าง ประปา การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และบริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .889) รองลงมาคือ ท่านหรือบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลในชุมชน ได้รับการช่วยเหลือ สิ่งของอุปโภคบริโภคที่จำเป็น รวมถึงได้รับเบี้ยยังชีพต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = .956) ท่านทราบหรือเคยใช้บริการศูนย์ดิจิทัลชุมชน ที่ออกกำลังกาย (ฟิตเนส) รวมถึงกิจกรรมเต้นแอโรบิก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.932.) ท่านทราบหรือเคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 1.046) และท่านทราบหรือเคยใช้บริการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ดับเพลิง เครื่องสูบน้ำ จัปส์ตรีมิพิซ ตัดต้นไม้ล้มขวางทาง ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 1.259)

2.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = 3.52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถาม ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลหลังการดำเนิน กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการติดตามและประเมินผล

แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.966) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลระหว่างการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.992) ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลก่อนการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.081) และท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนประชาคม เพื่อเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.048)

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหลายด้าน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 เพศที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านการตัดสินใจ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ไม่พบความแตกต่าง

3.2 อายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล โดยกลุ่มอายุที่มากกว่ามักมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มอายุน้อย

3.3 สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน โดยกลุ่มที่สมรสแล้วมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มโสดหรือหม้าย/หย่าร้าง

3.4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ส่วนด้านการดำเนินงานไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน

3.6 อาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน โดยกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป

3.7 ระยะเวลาการพักอาศัยที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ส่วนด้านการดำเนินงานไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อาจเป็นเพราะประชาชนมีความคุ้มค่า และได้รับประโยชน์ที่สามารถจับต้องได้ การได้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้ถนนที่เดินทางสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา รุ่งโยธิน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนในส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมโครงการป้องกันไข้เลือดออกและพิษสุนัขบ้า โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ชุมชนสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน และปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่มีความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อทุกครัวเรือนในลักษณะเดียวกัน ทำให้ไม่ว่าจะเพศใดก็ให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรชศา นวนเนตร (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการควบคุมติดตาม ประเมินผล ร่วมพัฒนาและสร้างรูปแบบ ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการ ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุและความต้องการ ร่วมวางแผนนโยบาย ร่วมจัดหรือปรับปรุงการบริหารงาน และร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนแต่ละช่วงวัยมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ประสบการณ์ และความสนใจต่อการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ส่งผลให้

ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันตามช่วงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิรัตน์ไชยอำนาจ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมแตกต่างกันที่สำคัญทางสถิติ.05

2.3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามสถานภาพการสมรส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีโอกาสและความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคลชัย สมศรี (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามสถานภาพ แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาทำให้ประชาชนมีทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สุนดิธมโม (2561) พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงอาจมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่า จึงมีโอกาและความพร้อมในการเข้าร่วม

กิจกรรมของชุมชน ทั้งในด้านการประชุม การเสนอความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินกิจกรรม และการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาชุมชน ขณะที่ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำ อาจต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้เพื่อดำรงชีพ ทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลาและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จึงส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออยเดช ศรีขานิล (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตบ้านหนองตาตใหญ่ ตำบลหนองตาตใหญ่ อำเภอสีดาว จังหวัดนครราชสีมา

2.6 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ลักษณะการทำงานภาระหน้าที่ รายได้ เวลาว่าง และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลผลิตหรือช่วงเวลาทำงาน ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

2.7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนไม่แตกต่างกัน และปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาสั้นหรือระยะเวลานาน ต่างมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ และการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนอย่างทั่วถึง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ องค์การบริหารการปรับปรุงและพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหา น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ น้ำประปาไม่สะอาด และการขยายเขตบริการให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนมีน้ำอุปโภคบริโภคที่เพียงพอ มีคุณภาพ และสามารถใช้ได้อย่าง

ต่อเนื่อง ในส่วนของข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) การใช้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ควรผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงกว้าง และเชิงลึก ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ข้อจำกัดในการเข้ามาแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาชุมชน 2) ควรขยายของเขตการศึกษาไปยังตำบลข้างเคียง ในอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามบริบทของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- อยเดช ศรีชานิล. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลหนองตาดใหญ่ ตำบลหนองตาดใหญ่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อรุณภพ ศรีมาลา. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ของชุมชนหมู่หูกพัฒนา แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- กรชชา นวนเนตร. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วนิดา รุ่งโยธิน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ใน งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาบรรพต กิตติปัญญา (กันหา). (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วน ตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัมพพร อุ่มภูธร. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวิน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณัฐกฤต จะติ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดมิตทายกาวา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- นิติรัตน์ ไชยอำนาจ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ใน งานนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐกร จงรักษ์ และบุญเหลือ บุปผามาลา. (2568). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. วารสารมณีเชษฐาราม, 8(1), 397